

A FÖRGETEG

„Az pedig a jelen század elején történt, 1816. gyertyaszentelőkor, hogy 30 vasas német Orosházáról Sámsonba igyekeztén, a hó fergetegben utat tévesztett s az egész csapat lovastul együtt belevesztett a folyóba.”

(Szerelmi Sámuel)

Nem tudjuk földadni a reményt, hogy tartunk valami felé. Az embert ilyennek alkották. Íme, ami fent van, alulról jön, ami lent van, felülről.

A hó egyenletes tempóban hull, a különbségek kiegyenlítődnek. A szél kegyetlenül fúj minden irányból. Nem tudom, mennyi ideje lehetünk úton, egy méternyire látok magam elé, a társam behavazott zubbonya imbolyog előttem valószerűtlen barnás foltként a mindenben uralkodó szürkés-piszkos fehérségben. Azt követem: a zubbonyt. Apró, mozgó sötét folt a végtelen útvesztőben. Követem önkéntelenül, tartva az ő iramát. Ha gyorsít, gyorsítok. Amikor lassít: lassítok én is. Nincs önálló akaratom, teszem, amit ő. Régóta nem beszélünk. Több óra is eltelhetett az utolsó szó óta, mely erőltetett sikerült és bizonytalanra, akár jelenlegi létünk. Adott körülmények között minden szó értelmetlen erőfeszítés. A monoton, éles zaj süketé tette fülemet, nem bízhatok többé benne. Oly dolgokat hallok, melyek minden bizonnyal testem belsejében zajlanak.

Időnként, a legváratlanabb irányokból hatalmas széllokések taszítanak rajtunk. Elveszíténém az egyensúlyomat, ha nem támaszkodnék bele gyakorlatlan egy-egy ilyen lökésbe. Ennek ellenére már többször elessem, de ilyenkor, önmagam előtt is meglepő módon, gyorsan talpra szöktem. A mellkasom minden lépésnél súlyos kőként igyekszik lerántani a földre. Ha nem feszíteném lábizmaidat, és nem adnék nyomatókat lépteimnek, miáltal meneteléseem meglehetősen ugrálónak, tántorgónak hat, talán össze is rognék. A torkom ég. Kezem és arcom nem érzem. Sálam, amit utunk elején az arcomba húztam, keményre fagyott. Minden lélegzetvételnél a tudómba legalább annyi hó kerül, mint amennyi levegő. Ég bennem valami, amitől szinte melegem lesz. Ez a tűz aztán kivetül a hóra, és vörös, narancssárga foltként hol közelebb, hol távolabb, táncolni kezd. A szemeim kápráznak a szűrős hóesésben. Könnyeim vékony jégrétegeket mázolnak arcomra, amelyek visszatükrözik a táncoló, színpompás jelenéseket. Érzem is az arcom jegén csúszkáló forró délibábokat. Az eget és a földet lehetetlen megkülönböztetni, összecsúsztak a határok a piszkos-szürke kavardásban. Gondolataim szívárványként villannak, és azon igyekeznek, hogy eltereljék elmémet.

Képek ötlenek fel bennem. Vizeskanocsóból kiömlő vízugar, amint szétfröccsen

a mosdótálban, majd szabályos, körkörös hullámokat vet, míg én a tál fölél hajolva állok... Idegen férfi lépked felém, szorosan a fal mentén, ajkai szavakat formálnak, mond valamit, fontos közlendője van, a tekintete eltökélt, ám hangot nem hallok... Csak az őrvongó szél távol és közel. Selymes, barna hajzuhatag a lepedőn... Ezüstkanál nyelén megcsillanó lámpafény... Vendéglő füstös mennyezete... Igyekeznek néhány képet megragadni, de valamilyen ismeretlen, nyugtalan erő lök tovább, és tovább. Lőgyakorlat a kaszányában... Farakások között kergetőző ifjak a ködtől gomolygó erdőben... Tó partján fekszem vizesen, mezetenül a langyos pázsiton, az égen világító felhők táncolnak...

Órákkal ezelőtt, vagy talán napokkal ezelőtt indultunk? Közben mintha besötétedett volna, vagy lehet, hogy az eszméletemet veszítettem el... Azt hiszem, élek, annak ellenére, hogy semmit sem érzek. Hiába marok a testembe, hiába karmolok végig érzéketlenre fagyott arcomon. Nem érzem a szakállamról leváló, körmöm alá szoruló jégdarabok feszítését sem. Vadászat... Szűrt fényben feszülő kötélén száradó ingek... Állati tetemek gyűlnek egy hatalmas gödörben, ami lassan minden oldalról megtelik folyadékkal, nedvekkel. Egyenletesen, bugyogva süllyednek alá a testek... Egy íny nélküli vicsorgó fogsor még utoljára föltűnik, mielőtt cuppogva alámerülne...

Nagyon, nagyon régóta menetelünk. Bár, ha végiggondolom, nem lehetett közben éjszaka. Félúton járhattunk a célunkhoz vezető úton, amikor a lovakról le kellett szállni, mert vihar támadt. Minél gyorsabban el kell jutnunk a legközelebbi lakott helyre, ott meleg ruhát váltani, a lovakat fedél alá vinni. Egy kétségbeesetten vergődő szárlábú... Száraz fűrészporszag... egy létra, melynek vége a végtelenbe veszik... Híd, rajta himbálózó emberi testek... A város legfeljebb tíz kilométer lehet, vagy talán csak egy. Valójában régen oda kellett volna érnünk, sokadjára tesszük meg az utat. A lovak és az emberek is jól ismerik a járást, de a szélben és a hóban nyilván irányt tévesztünk. Lehet, hogy egy helyben menetelünk, körbe-körbe járva. Vagy elhaladtunk a város mellett úgy, hogy észre sem vettük? A legelső tudja az irányt, neki muszáj. Konvojban haladunk utána. A sereg egyetlen, hatalmas élőlény. Az első tudja, azért megy ő elől. Tovább. Mintha egyre kevesebben lennének, bár nehéz a viharban bármit fölbecsülni. Tény, hogy most csönd van, mély csönd, amilyen eddig sosem kísérte lovas századunk vonulását. Csak a szél süvít, azt meg belül, az agyamban hallok. Egy-egy horkantás, köhögés, amiről nem tudom megállapítani, hogy kívülről jön-e vagy csak képzeletem vetíti a külvilágba. Síri csönd, csak a szél, és aztán megint csönd.

A kezdetet jobban szeretjük, mint a végét. Talán a vihar kezdete óta egy helyben

jártunk, és ugyanazt a havat tapostuk újra és újra keményre, ropogósra. Egy árokparton alvó részeg ember kifordult nyakkal, szétvetett karokkal... Az egyetlen támpont a semmiben: a szemeim előtt imbolygó barnás-fehér zubbony egyszer csak eltűnik. Mintha szakadékba zuhant volna. Körtáncot járó férfiak, verejtékező vállak, egymást ölelő karok... Egy szélmalom lassan forgó lapátokkal... Az előbb még előttem lépkedő kabát hiánya, az üresség elbizonytalanít. Magamra maradok. A magány elviselhetlenebb mindennél. Tovább. Hallom a malom vitorláinak kattogva gyorsuló suhogását. Automatikus teszem a következő lépést a feltételezett irányba, ahol a zubbonynak kelene most lennie. Gyertyaöntő...

Azután a zuhanás. Lehetetlen. Kicsúszik lábam alól a talaj. A karom fönnakad egy éles tárgyban, fölhasítja ruhámat és bőrömet. Valószerűtlen ideig érzek fájdalmat. Egy pillangó a földön, szárnyát le-föl ingatja... Meleg folyadék ömlik hónom alá. A fehérség, a megállíthatatlanul zuhogó hó hirtelen eltűnik, helyette kásás, tolakodó, mindenhová befolyni akaró, jéghideg víz. Elképzelhetetlenül hideg. Hideg és sötét.

húsvét

halk suhogással múlik az éjjel
illatok lengnek a hajnali széllel

hajlik a fűszál harmat csöpp csillan
benne a gömbölyű éjszaka illan

hajlik a fűszál harmatot hurcol
hátán a hanyatló ég tovacsordul

reszkető csillagok hullnak a mélybe
fölkkel a nap ugye fölizzik végre

Kovács Szabina

Született: 1976

Tanulmány: JATE BTK
magyar szakos középiskolai tanár

Elismerés:

Kiváló tanuló-mentor-pár
2009 mentora

Mottó:

„Holnap – holnap minden
eldő!”

/Dosztojevszkij: A játékos/

FORRAI SOMA
A MAGYAR GYORSÍRÁS
ÚTTÖRŐJE

1986. március 26-án a Frankel Leó Szakközépiskolában rendeztük meg a négy dél-alföldi megye közgazdasági szakközépiskoláinak XI. gép- és gyorsíró versenyét. Az iskola bejáratánál ezen a napon avattuk fel Forrai Soma, a magyar gyorsírás egyik úttörőjének emléktábláját születésének 125. évfordulója alkalmából. Azóta negyedszázad telt el, a gyorsírás ma már nem tantárgy a közgazdasági szakközépiskolában, mégis érdemes megemlékezni a neves gyorsíró-tanáról.

Forrai (Wodianer) Soma százötven évvel ezelőtt, 1861. február 7-én születik Vásárhelyen. Tanítványa volt Markovits Ivánnak (1838–1893), aki magyarra ülteti át a német Gabelsberger gyorsírási rendszert. Már tizenkilenc éves korában lapszerkesztő. 1880 és 1889 között a Fővárosi Gyorsírót, 1902 és 1914 között a Magyar Gyorsírási Újságot szerkeszti. (Magyar Színpad címmel színházi lapot is kiad.)

1902-ben a következőt írja: „A gyorsírás olyan ismeret, amelyet megfelelő intelligenciával bárki megtanulhat. De azért mégis különbség van közte és más tudomány között, mert semmiféle más tudomány nem követel úgy, mint a gyorsírás, hogy művelője az összes többi tudományokban is jártas legyen.” Elsők között ismeri fel a gyorsírás tudományos kutatásának szükségességét. Az általa szerkesztett lapokban ő indítja el a magyar gyorsíráselméleti kutatásokat.

1906-ban egyik alapítója és elnöke a Gyorsírástudományi Társulatnak, amely célul tűzi ki a gyorsírás törvényeinek tudományos rendszerbe foglalását és a gyorsírás elméletének művelését. A Gabelsberger–Markovits rendszerű gyorsírás elméleti és gyakorlati művelője. A gyorsírást több tanintézetben, így a Ludovika Akadémián is tanítja. Tankönyvei sok kiadást érnek meg, évtizedekig tanítanak belőlük.

Az Országos Gyorsíró Tanács szakelőadójaként őt bizzák meg az egységes gyorsírás megalkotásával, de korai halála megakadályozza ebben. 1918. november 19-én hal meg Budapesten.

Forrai Soma a Gabelsberger–Markovits-iskola egyik legjelesebb képviselője, aki ragaszkodik a rendszerhez, de jelentősen tovább is fejleszti, az egységes gyorsírás sokat merít tőle. Neve külföldön is ismert. 1885-ben Párizsban előadást tart az ottani gyorsíróegyletben a magyar gyorsírási viszonyokról. Kezdeményezője és főrendezője a budapesti gyorsíró világkongresszusnak.

Nagy támogatója az országos gyorsíró versenyeknek is. 1902-ben tagja a szegedi országos gyorsíróverseny bírálóbizottságának, amelyen először diktálnak percenként 270–300 szótagot.

Főbb művei: Magyar Gyorsírók Évkönyve. Bp., 1880; Szépirodalmi munkák gyorsírási mezben. 1–3. köt. Bp., 1888; Markovits Mozaik. Bp., 1906.

Kovács István

AKINEK
HÓDMEZŐVÁSÁRHELY
A WITTENBERGJE

A Luther Kiadó gondozásában megjelent Fenyvesi Félix Lajos: *Egy régi templomra* című kötet utószavát Petrőczy Éva író, irodalomtörténész írta. A versek születésének hátterén kívül betekintést nyerhetünk Fenyvesi Félix Lajos mindennapjaiba, melyet a szülőföldről hozott örökség határoz meg.

Az 1946-ban született, sokkötetes Fenyvesi Félix Lajos, akivel egy közös írószövevény bemutatkozás sodort össze vagy harminc évvel ezelőtt, Hódmezővásárhely szülőtte. Ez lehetne akár száraz és felejthető életrajzi adat is, de nem az. A költő-gyermekversszerző, az *Evangélikus Élet* című hetilap finom tollú és közkedvelt kulturális publicistája ugyanis csaknem úgy összeforrt szülővárosával, mint egy evangélikus egyháztörténeti párhuzamot emelve metaforává - Luther Wittenberggel. A szülőtte földhöz kötődő versek sorában felejthetetlen az *Őszi város*, *A Bethlen Gábor Gimnázium ünnepére*, az *Ótemplomi zsoltár* és a *Kökénydombi Vénusz*. A költő veszteségei óriásiak: nagyon ifjan érte meg szülei és bátyja, Fenyvesi László evangélikus lelkész halálát, sőt az utóbbi politikai kínhalálát, a brutális agyonverést (Pieta, Testvérsírató).

Származásánál, hiténél, kötődéseinél fogva nyilvánvaló, hogy Fenyvesi Félix Lajos istenes költő, de nem az önbezáró, a szűk körben terjesztett, antológiakalodákba ragadó fajtából: ő nem hangoztatja, hanem éli és megéli az ökumenét, így tud egyforma hitelességgel szólni Németh Lászlóról és Szervatiusz Tiborról, a protestantizmus és a katolicizmus két elkötelezett művészeről. Verseit ennek megfelelően széles körben olvassák, értékelik, köztük olyan, érzékeny versértők, mint egykori írószövevény bemutatója, többszöri kritikusa, az ugyancsak életfogytiglan „homo vásárhelyiensis”, a neves irodalomtörténész, Imre Mihály.

Végül egy aprócska megfigyelés. Ez a Budapestet, balatoni gyerektáborokat, Erdélyt, gyógyulást remélő barátokat és gyámolításra szoruló idős hölgyek otthonait jó szóval-könyvekkel-kenyérral-kaláccsal körbeloholó, törekeny férfiú nem a múltban élő, nem régi-módi figura. Minden idegsejtjével odafigyel és reagál is a nagybetűs nagyvilág tönénésire, örömeire és tragédiáira, mint legutóbb *Katyn új Golgotája* című, megrendítő versében.

Új versgyűjteményének változatos tematikája, a benne megnyilatkozó Isten- és emberszeretet révén méltó arra, hogy sokan, a mai, verasztázó korban is nagyon sokan befogadják, az egyház köreiből éppúgy, mint azokon kívül, mindenütt, ahol barátai élnek a magyar költészetnek.

Petrőczy Éva

FENYVESI FÉLIX LAJOS

Ótemplomi zsoltár

Újra itt az öreg templom csendjében.
Barátok, tiszta arcok közt.
Az orgona néma, de benem úgy szól,
mint gyerekkoromban rég:
fújuk apámmal
rendületlenül
a lépesmézizű
zsoltárt

Tudom, a zsarnok idő!

Elmentek mind a szólni bátrak.
A kórus. Karzatról az éjsötét
hajú lány: első szerelmem.
Tudós tanárok, diákok.

Fekete
palástban kezében Bibliával
fehér falból nem lép közénk
bölcs pap testvérem...

Mégis. Mi fújuk mindhalálig.
Öreg és fiatal.
Tavaszi télben, özönvíz esőben,
lomb-arany ősz udvarán,

zengjük, hogy amit évszázadon át
annyi elfúló hang tört szárnya
írt az égre:
áldassék örökre!
áldassék örökre!

Alkony a sötét hegytetőn

Áll a sötét hegytetőn.

Villám ezüst ostora lecsap:
fák körötte, örökzöld
bokrok levele csillan.

És csend lesz: álom-mély, nehéz.

Egy pillanat az élet.